

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ändring av 19 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval

1994-95

1993-94

nr 5

LM nr 83

SAMMANFATTNING

Motionärernas förslag

Motionärerna föreslår en ändring av bestämmelserna om valmansföreningar för lagtingsval och kommunalval så att antalet medlemmar i en valmansförening inte behöver vara beroende av antalet kandidater på föreningens kandidatlistor. Enligt förslaget vore det tillräckligt om en valmansförening, såväl i lagtingsvalet som i kommunalvalet, omfattade totalt tre medlemmar.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att lagförslaget förkastas och att lagtinget hemställer om en sådan ändring av vallagstiftningen som underlättar kandidatnomineringen för etablerade politiska organisationer men i övrigt bibehåller gällande krav i fråga om valmansföreningar och deras medlemsantal.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Kandidatnomineringen i lagtingsval och kommunalval sköts enligt gällande vallagstiftning av valmansföreningar. Antalet medlemmar i valmansföreningen står i förhållande till antalet kandidater på valmansföreningens kandidatlistor. I lagtingsvalet krävs minst tio medlemmar för envar kandidat medan i kommunalvalet krävs tre medlemmar per kandidat.

Bestämmelserna om kandidatnominering tillkom under en period då det nuvarande politiska organisationsväsendet i landskapet ännu inte existerade. Sedan dess har ett antal politiska organisationer inlett och stabiliserat sin verksamhet. Framför allt i lagtingsvalet sker kandidatnomineringen numera i huvudsak inom dessa organisationer. Den omständigheten att en politisk organisation varit verksam en tid och att dess kandidater erhållit mandat i lagtinget och i kommunala församlingar utgör i sig ett uttryck för att organisationen åtnjuter ett allmänt stöd.

Mot den bakgrunden finner utskottet det naturligt att man eftersträvar en enklare nomineringsprocedur i dessa fall. Samtidigt vill utskottet understryka att kravet på ett visst antal medlemmar i en valmansförening avser att ge uttryck för ett visst förhandsstöd för kandidater i kommande politiska val. En alltför låg tröskel i detta avseende kan bidra till att det i lagtings- och kommunalvalen uppträder olika grupper med en svag eller obefintlig organisation, vaga målsättningar och ett oklart understöd.

Enligt utskottets uppfattning bör bestämmelserna om kandidatnomineringen inte bidra till en onödigt stor splittring i fråga om valförbundens och kandidaternas antal.

Enligt utskottets åsikt är det därför mest ändamålsenligt att bibehålla nuvarande bestämmelser om antalet medlemmar i valmansföreningar för kandidater eller grupper av kandidater som inte innehar mandat i lagtinget eller vederbörande kommunfullmäktige. Däremot anser utskottet att man kunde frångå kravet på egentliga valmansföreningar för sådana politiska organisationer som redan har företrädare i lagtinget respektive kommunfullmäktige och låta sådana organisationer direkt nominera kandidater. Enligt utskottets bedömning kan nuvarande vallagstiftning kompletteras med bestämmelser i denna riktning.

Utskottet föreslår efter omröstning (3-2) med anförda motiv att det i lagmotionen ingående lagförslaget förkastas och att lagtinget i stället hemställer om ändringar i vallagstiftningen i ovan berörd riktning. Beslutet har biträttats av ordföranden Sune Eriksson, vice ordföranden Sundback och ledamoten Gunnar Jansson.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget inbegärde den 24 maj 1994 lagutskottets yttrande över motionen.

Utskottet har i ärendet hört ordföranden i centralnämnden för lagtingsval Per Ekström.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Sune Eriksson, vice ordföranden Sundback samt medlemmarna Christer Jansson, Gunnar Jansson och Sirén.

Medlemmarna Christer Jansson och Sirén har fogat reservation till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget måtte förkasta det i lagmotion nr 83/1993-94 ingående lagförslaget.

Utskottet föreslår vidare

att Lagtinget hemställer om att landskapsstyrelsen i brådskande ordning utreder och bereder en ändring av landskapslagen om lagtingsval och kommunalval så att

verksamma politiska organisationer
ges möjlighet att nominera
kandidater oberoende av
bestämmelserna om valmans-
föreningar.

Mariehamn den 5 januari 1995

Ordförande

Sune Eriksson

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson

RESERVATION

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att föreslå förkastande av lagmotionen. Med hänvisning till motionens motivering samt i syfte att förenkla valarbetet och öka demokratin föreslår vi att lagförslaget i motionen godkänns, dock ytterligare förtydligat så att maximiantalet kandidater på en kandidatlista i lagtingsvalet skulle vara detsamma som i kommunalvalet, nämligen 1 1/2 gånger antalet som skall väljas.

Vi föreslår därför

att Lagtinget antar det i lagmotionen
ingående lagförslaget i följande lydelse:

LANDSKAPSLAG

om ändring av 19 § landskapslagen om *lagtingsval* och kommunalval

I enlighet med lagtingets beslut ändras 19 § 2 och 3 mom. landskapslagen den 30 december 1970 om *lagtingsval* och kommunalval (39/70) som följer:

19 §

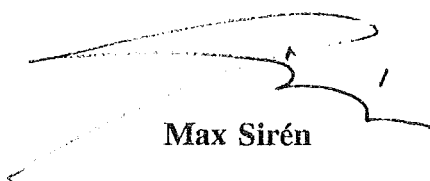

På kandidatlista (*uteslutning*) får kandidaternas antal inte överstiga *det antal* (*uteslutning*) som skall väljas med mer än hälften.

Antalet medlemmar i valmansförening (*uteslutning*) får inte understiga tre.

Mariehamn den 5 januari 1995

Max Sirén

Christer Jansson